



Begroting Waddenfonds 2026

Voor zienswijze aan PS'en gestuurd op 2 april 2025
Vastgesteld door PS:

Vast te stellen door het algemeen bestuur Waddenfonds op 11 juli 2025



Inhoudsopgave

1	INLEIDING	3
2	INRICHTING GR WADDENFONDS	4
2.1	GEMEENSCHAPPELIJKE REGELING WADDENFONDS	4
2.2	SAMENSTELLING BESTUUR EN ORGANISATIE	4
3	PROGRAMMA'S	5
3.1	INLEIDING	5
3.2	ALGEMENE FINANCIËLE EN BELEIDSMATIGE KADERS	6
4	FINANCIËLE ACTUALISATIE	11
5	PARAGRAFEN	12
5.1	INLEIDING	12
5.2	BEDRIJFSVOERING (UITVOERINGSORGANISATIE INCLUSIEF BEHEERFUNCTIES)	12
5.3	FINANCIERING	13
5.4	WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOBEBEERSING	14
5.5	ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN	16
5.6	GRONDBELEID	16
5.7	LOKALE HEFFINGEN	16
5.8	VERBONDEN PARTIJEN	16
6	FINANCIËLE BEGROTING.	17
6.1	RECAPITULATIE PROGRAMMABEGROTING EN MEERJAREN-PERSPECTIEF	17
6.1.1	BEGROTINGSPROGRAMMA SUBSIDIETHEMA'S EN -PROGRAMMA'S	18
6.1.2	BEGROTINGSPROGRAMMA BEDRIJFSVOERING	19
6.1.3	BEGROTINGSPROGRAMMA ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN	20
6.1.4	RESULTAATBESTEMMING	20
6.2	2027 EN VERDER	20
6.3	GEPROGNOTISEERDE BALANS	21
7	BIJLAGE 1	22
8	BIJLAGE 2	23



1 Inleiding

Het dagelijks bestuur biedt u hierbij de ontwerpbegroting 2026 van het Waddenfonds aan.

Het Waddenfonds geeft uitvoering aan een gedecentraliseerde taak van de rijksoverheid. Deze taak is aan de drie Waddenprovincies gezamenlijk overgedragen per 1 januari 2012. Een en ander is vastgelegd in het Bestuursakkoord van 14 september 2011. Met de decentralisatie hebben de drie Waddenprovincies een belangrijk instrument in handen voor het in stand houden en ontwikkelen van het Waddengebied.

In mei 2012 hebben Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten van de provincies Noord-Holland, Fryslân en Groningen besloten tot het instellen van de Gemeenschappelijke regeling Waddenfonds in de vorm van een openbaar lichaam. Op 9 juni 2012 heeft daartoe de constituerende vergadering plaatsgevonden op Texel. Met de overdracht van de middelen door de Provincie Fryslân aan het Waddenfonds per 1 oktober 2012 is het Waddenfonds daadwerkelijk als zelfstandige organisatie van start gegaan. In 2021 is door de Provinciale Staten van de drie GR-provincies een nieuw Uitvoeringskader 2021-2027 vastgesteld. Op basis daarvan is het Uitvoeringsprogramma 2024-2027 door het algemeen bestuur in maart 2024 vastgesteld.

Bij het opstellen van de begroting 2026 wordt de – in de Wet Gemeenschappelijke regeling en in de Gemeenschappelijke regeling Waddenfonds – voorgeschreven cyclus gevolgd en is vaststelling voor de zomer van 2025 voorzien. In deze begroting is een paragraaf opgenomen met daarin de algemene financiële en beleidsmatige kaders. Daarnaast bevat deze begroting een onderverdeling in programma's. Alles gebaseerd op het Uitvoeringskader 2021-2027.

Eind 2016 hebben Provinciale Staten van de drie GR-provincies het Investeringskader Waddengebied 2016-2026 vastgesteld.

In de begroting 2016 is geïntroduceerd dat het Waddenfonds een deel (2/3e deel à € 16,5 miljoen) van de jaarlijkse rijksdotaties kan inzetten voor majeure projecten. Subsidies aan majeure projecten kunnen grote bedragen betreffen. In de financiële verordening is de basis gelegd om voor dergelijke projecten meerjarig begrotingsmiddelen te reserveren. Het al eerder hierboven genoemde Investeringskader bevat zes grote opgaven die met majeure, meerjarige projecten worden ingevuld en waarvoor veelal meerjarige financiering nodig is. De begroting bevat een specificatie met majeure projecten waarover sinds het begin van het Investeringskader Waddengebied besloten is en waarvoor nog steeds sprake is van meerjarige begrotingsconsequenties.

In 2024 is er door het Waddenfonds en het Investeringskader Waddengebied aan de Staten gevraagd om het besluit uit 2016, dat zag op voormelde één derde versus twee derde verhouding, te heroverwegen. In het verlengde hiervan zijn de Staten in de gelegenheid gesteld een zienswijze te geven op de 3e begrotingswijziging 2024. Zij hebben geen zienswijze gegeven en het algemeen bestuur heeft de 3e begrotingswijziging op 5 juli 2024 vastgesteld waarmee de algemene reserve van € 25.7 miljoen is toegevoegd aan de reserve majeure projecten. Middels deze begrotingswijziging is feitelijk voormeld besluit herzien.



2 Inrichting GR Waddenfonds

2.1 Gemeenschappelijke regeling Waddenfonds

In mei 2012 heeft besluitvorming plaatsgevonden over het treffen van de Gemeenschappelijke regeling Waddenfonds in Provinciale Staten.

Daarbij hebben de volgende elementen een rol gespeeld:

- *het Kabinet heeft besloten het Waddenfonds te decentraliseren naar de Waddenprovincies;*
- *ten behoeve van deze decentralisatie hebben het Rijk en de Waddenprovincies op 14 september 2011 het Bestuursakkoord Decentralisatie Waddenfonds ondertekend;*
- *met deze decentralisatie werd het beheer over het Waddenfonds en de besteding van middelen ten laste van dit fonds een autonome taak van de Waddenprovincies;*
- *in voormeld Bestuursakkoord is opgenomen dat de Waddenprovincies zorgdragen voor een professionele uitvoeringsorganisatie voor het beheer van het Waddenfonds en in gezamenlijkheid beschikken over de gelden van dit fonds.*

Na de constituerende vergadering van 9 juni 2012 is opdracht gegeven voor de aanstelling van de onafhankelijke kwaliteitscommissie en de werving van de directeur Waddenfonds. De directeur Waddenfonds is per 1 december 2012 begonnen. De Kwaliteitscommissie is geïnstalleerd met ingang van 2012

Naar aanleiding van de wijziging van de Wet Gemeenschappelijke regelingen is door de Waddenprovincies in het voorjaar 2023 de Gemeenschappelijke regeling Waddenfonds gewijzigd.

Per 1 juli 2022 is de Wet versterking democratische legitimiteit gemeenschappelijke regelingen in werking getreden. Deze wet beoogt de positie van Provinciale Staten bij gemeenschappelijke regelingen te versterken. Deze wijziging versterkt de actieve informatieplicht aan Provinciale Staten. Daarnaast vraagt het inzicht in het wijzigen, toetreden en uitreden van deelnemers. De wijzigingen zijn verwerkt in het wijzigingsbesluit Gemeenschappelijke Regeling Waddenfonds..

2.2 Samenstelling Bestuur en organisatie

Het dagelijks bestuur van het Waddenfonds bestaat uit drie leden, van elke Waddenprovincie de gedeputeerde die het Waddenfonds in portefeuille heeft.

Het algemeen bestuur bestaat uit negen leden. Naast de drie portefeuille houdende gedeputeerden, zijn van Noord-Holland twee statenleden aangesteld en van Fryslân en Groningen elk twee gedeputeerden.

Ter ondersteuning van het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur is een professionele organisatie ingericht. Het betreft de functies secretaris-directeur, plaatsvervangend directeur, programmaregisseurs en juridische, financiële en administratief-secretariële ondersteuning. De toetsing van aanvragen aan de Subsidieverordening Waddenfonds en het beheer van toegekende subsidies is uitbesteed aan een beheerorganisatie, de afdeling subsidies bij de provincie Fryslân.



3 Programma's

3.1 Inleiding

De hoofddoelstellingen van het Waddenfonds zijn:

- A. Het vergroten en versterken van de natuur- en landschapswaarden van het Waddengebied;
- B. Het verminderen of wegnemen van externe bedreigingen van de natuurlijke rijkdom van de Waddenzee;
- C. Een duurzame economische ontwikkeling in het Waddengebied dan wel gericht zijn op een substantiële transitie naar een duurzame energiehuishouding in het Waddengebied en de direct aangrenzende gebieden;
- D. Het ontwikkelen van een duurzame kennishuishouding ten aanzien van het Waddengebied.

In het Bestuursakkoord is bepaald dat de vier hoofddoelstellingen nevensgeschikt zijn. Het Waddenfonds zet zich in voor een samenhangende ontwikkeling van natuur- en landschapswaarden, duurzame economische ontwikkeling, verduurzaming van de energiehuishouding en een duurzame kennishuishouding van het Waddengebied. Tevens is bepaald dat de middelen uit het Waddenfonds op programmatische wijze zullen worden ingezet.

In de begroting wordt gewerkt met drie begrotingsprogramma's. Daarnaast zijn expliciet de verleende begrotingssubsidies met haar meerjarige doorwerking opgenomen. De drie programma's die in deze begroting staan zijn:

- Subsidiethema's en -programma's;
- Bedrijfsvoering;
- Algemene Dekkingsmiddelen.

Deze drie programma's maken het enerzijds mogelijk om nadrukkelijker de bestemming van middelen af te bakenen. Anderzijds bieden ze mogelijkheden om bevoegdheden tot het bestemmen van middelen, binnen het vastgelegde programma, over te dragen aan het dagelijks bestuur. De kaders hiervoor liggen vast in de Gemeenschappelijke regeling Waddenfonds, de Financiële Verordening en de Nota Toelichting Begroting. Ze worden nader toegelicht in paragraaf 3.2.

In 2021 hebben de Provinciale Staten van de Waddenprovincies het Uitvoeringskader Waddenfonds 2021-2027 vastgesteld. Als bouwstenen voor de programmering is de volgende thema-indeling gehanteerd:

Hoofddoelen	Thema's
A. Het vergroten en versterken van de natuur- en landschapswaarden van het Waddengebied	
	Natuur
	Werelderfgoed, landschap en cultuurhistorie
B. Het verminderen en wegnemen van externe bedreigingen van de natuurlijke rijkdom van de Waddenzee	
	Bodem, water, licht en geluid
C. Een duurzame economische ontwikkeling in het Waddengebied, dan wel gericht zijn op een substantiële transitie naar een duurzame energiehuishouding in het Waddengebied en de direct aangrenzende gebieden	
	Duurzame recreatie en duurzaam toerisme
	Duurzame energiehuishouding
	Duurzame Waddenhavens
	Duurzame visserij
	Duurzame landbouw



Verder is er het Budget Lokale Innovaties (BLI), een laagdrempelige regeling gericht op initiatieven uit lokale gemeenschappen die aansluiten op bestaande programma's voor leefbaarheids- en plattelandontwikkeling. Kleinschalige en vernieuwende initiatieven die bijdragen aan de vitaliteit en de duurzaamheid van lokale gemeenschappen kunnen zo mogelijk gemaakt worden en geven daarmee invulling aan Hoofdoel C. Per project kan maximaal € 50.000,- subsidie worden aangevraagd.

Hoofddoelstelling D “Het ontwikkelen van een duurzame kennishuishouding ten aanzien van het Waddengebied”

Tot en met 2021 is het de Waddenacademie die met een begrotingssubsidie van het Waddenfonds invulling geeft aan de hoofddoelstelling ‘Ontwikkelen duurzame kennishuishouding Waddengebied’. Per 2022 wordt dit anders uitgevoerd. In 2021 heeft het Bestuurlijk Overleg Waddengebied (waar het Rijk, de drie provincies, kust- en eilandgemeenten en waterschappen en de voorzitter van het Omgevingsberaad Waddengebied bestuurlijk vertegenwoordigd zijn) besloten de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor een duurzame kennishouding voor het Waddengebied op zich te nemen. Ze hebben de Waddenacademie gevraagd om als kennisregisseur zorg te dragen voor een meerjarige Kennisagenda 2023-2027 en een jaaroverzicht Onderzoeksopgave 2023. In januari 2024 heeft de Waddenacademie een meerjarenbeschikking voor de jaren 2024-2026 ontvangen voor totaal 3,3 miljoen.

3.2 Algemene financiële en beleidsmatige kaders

Algemene uitgangspunten

De per 1 januari 2015 gewijzigde Wet Gemeenschappelijke regelingen schrijft in artikel 47b voor dat het dagelijks bestuur vóór 15 april van het jaar voorafgaande aan dat waarvoor de begroting dient, de algemene financiële en beleidsmatige kaders voorlegt aan Provinciale Staten van de deelnemende provincies. Op die manier kan de Gemeenschappelijke regeling (hierna GR) tijdig – voor behandeling van de voorjaars(kader)nota – bij de deelnemende provincies kenbaar maken of en hoe de GR de bijdragen van de deelnemers beïnvloedt. Bij de behandeling van de voorjaars(kader)nota kunnen de deelnemers op basis van deze informatie sturing geven aan hun bijdragen aan de GR. Aangezien de GR Waddenfonds alleen wordt gefinancierd met Rijks-dotaties zijn de beleidsmatige en financiële kaders van het Waddenfonds niet van invloed op de begrotingen van de Waddenprovincies. De provincies dragen niet bij uit eigen middelen. Vanaf 1 januari 2021 wordt het beschikbare bedrag in decentralisatie-uitkering (€ 28,878 miljoen) verdeeld over de provincies Fryslân, Noord-Holland en Groningen. Elke provincie ontvangt 1/3 deel en keert dit uit aan het Waddenfonds.

Het Waddenfonds benut deze paragraaf in de begrotingstoelichting om de relatie tussen de inhoudelijke en financiële inzet van het Waddenfonds toe te lichten, alsmede de bandbreedtes waarbinnen de GR de middelen inzet om uitvoering te geven aan de Waddenvisie (‘Wadden van allure!’) en het Investeringskader Waddengebied. Deze documenten kunnen worden betrokken bij de behandeling van de conceptbegroting voor zienswijze in Provinciale Staten.

Het Waddenfonds hanteert als vast uitgangspunt een gelijke verdeling van middelen uit het Waddenfonds aan het eind van de periode (t/m 2026) tussen duurzame economie en ecologie (de zogenaamde 50%-50% verdeling). De Waddenprovincies hebben zich in artikel 3 van het Bestuursakkoord met de minister van Infrastructuur en Milieu verplicht om deze verdeling in stand te houden na de decentralisatie van de middelen uit het Waddenfonds.

Het bestuur van het Waddenfonds legt nu, ter kennisname, de jaarstukken 2024 aan Provinciale Staten voor zodat deze informatie kan worden betrokken bij de zienswijze-behandeling van de ontwerpbegroting.

Provinciale Staten van de Waddenprovincies zijn daarmee in staat in de vergadering één en ander in samenhang te beschouwen en desgewenst te besluiten over het indienen van een zienswijze op de ontwerpbegroting.



Werkwijze majeure meerjarige subsidieverleningen

De Gr Waddenfonds en de Financiële Verordening maken het mogelijk om resultaten uit het afgesloten boekjaar te plaatsen in de zogenaamde bestemmingsreserve voor majeure projecten. Middelen uit deze bestemmingsreserve kunnen worden aangewend voor majeure projecten als daartoe met een (technische) begrotingswijziging door het bestuur wordt besloten.

Het Waddenfonds heeft qua lastneming altijd zoveel mogelijk de BBV-richtlijnen voor projectfinanciering (bij provincies) gevolgd, “lastneming loopt gelijk met besteding”. Omdat er steeds meer majeure projecten zijn is dit bijna onnavolgbaar geworden. De BBV schrijft echter geen regels voor omtrent meerjarige grote subsidies voor gemeenschappelijke regelingen.

De lastneming voor majeure projecten liep tot en met boekjaar 2023 zoveel mogelijk gelijk aan het kasritme en bestedingsritme van een majeur project. Echter, doordat we de voortgangsrapportages hanteren hiervoor loopt de werkelijkheid vaak anderhalf jaar achter.

Om het inzicht van de jaarstukken tegemoet te komen is door het algemeen bestuur middels de 5e begrotingswijziging 2024 besloten tot een stelselwijziging. Met de toegepaste stelselwijziging vanaf boekjaar 2024 vindt volledige lastneming plaats in het jaar van subsidieverlening voor de majeure projecten. Deze werkwijze hanteren we reeds bij de thematische openstellingen. Conform de BBV-richtlijnen is deze stelselwijziging prospectief verwerkt in de jaarcijfers 2024, zonder dat aanpassing heeft plaatsgevonden voor de vergelijkende cijfers. Het effect van de stelselwijziging is hoofdzakelijk zichtbaar in de posten “Majeure projecten (toegevoegd aan OP)” en de “Overlopende passiva: Nog te betalen subsidies”. Op basis van de oude systematiek van het kasritme en bestedingsritme van majeure projecten 2024 zou de lastneming € 32,2 miljoen bedragen.

De jaarrekening geeft hiermee een beter inzicht in het totaalbedrag verleende subsidies majeure projecten, de totaal beschikbare ruimte binnen de reserve majeure projecten en de voortgang van deze projecten.

De subsidieprojecten die voortkomen uit de thematische openstelling zullen volledig als last worden genomen in het jaar dat de beschikking wordt afgegeven. Hier is het kasritme niet van belang bij het nemen van de last.

Het algemeen bestuur heeft op 13 december 2024 een aangepaste financiële verordening en de controleverordening vastgesteld. De Nota Toelichting Begroting is ingetrokken

Kennishuishouding

Voor onze vierde doelstelling “*Het ontwikkelen van een duurzame kennishuishouding ten aanzien van het Waddengebied*” heeft het Waddenfonds de afgelopen jaren gewerkt aan het borgen van een duurzame kennishuishouding.

Dit heeft geresulteerd in het onderbrengen van de kennisregisseur, de Waddenacademie, in het Bestuurlijk Overleg Wadden (BOW). Hiermee is de inhoudelijke en financiële verantwoordelijkheid overgedragen aan het BOW. In het verleden was al besloten dat het Waddenfonds de Waddenacademie financiert tot en met 2026. Vanaf 2025 is het de verantwoordelijkheid van het Bestuurlijk Overleg Wadden om de Waddenacademie te financieren.

In 2024 is de discussie opgestart over de financiering na 2026. Er is een verdeelsleutel uitgedacht waarin alle deelnemers aan het BOW (Rijk, gemeenten en waterschappen) een bijdrage leveren. Voor 2028 en verder zal vanuit het BOW worden gewerkt aan een voorstel. In 2024 is besloten om de provinciale bijdrage aan de Waddenacademie voor 2027 te financieren vanuit het Waddenfonds. Deze komt ten laste van de algemene reserve van het Waddenfonds.



Reeds verleende begrotingssubsidies voor majeure projecten

Beschikte projecten	WF-nummer	Beschikt bedrag	Covid-opphoging	Totaal verleende cq vastgestelde subsidie	Vrijval op vaststelling
Tenderregeling garnalenvisserij	mei-21	10.300.000	0	10.300.000	0
Waddencentrum De Nieuwe Afsluitdijk	WF-2016/159615	4.015.650		2.885.050	-1.130.600,00
Marconi Buitendijks, Strand Delfzijl	WF-2016/159618	3.209.708		3.209.708	-
Vismigratie DNA	WF-2016/162209	14.000.000	5.000.000,00	19.000.000	
Realisatie Spuilstroomcentrale Kornwerderzand	WF-2016/162364	2.803.869		234.000	2.569.869,00
Vitale kust Eems-Delta	WF-2016/163053	23.647.188	684.011,00	24.331.199	
Werelderfgoedcentrum Waddenzee	WF-2018/179123	9.650.000	3.200.000,00	12.850.000	
Slow Mill	WF-2018/182249	2.357.839	301.982,00	2.659.821	
Green Goods Texel	WF-2018/182258	1.578.800		1.578.800	
Centrum Gastvrij Schiermonnikoog	WF-2018/182328	1.250.000		1.250.000	-
Programma Vermarkten Werelderfgoed Waddenzee	WF-2018/182434	2.893.500		2.893.500	
Groene Waterstof infrastructuur Chemiecluster Delfzijl	WF-2018/187032	1.063.650		1.063.650	
Pilot Ophogen Landbouwgronden	WF-2018/187047	833.410		833.410	
Waddentools Habitatdiversiteit, waddenmozaïek	WF-2018/187059	4.183.000		4.183.000	
Demonstratie AHPD	WF-2018/187074	3.021.733		1.072.267	-1.949.466,00
Vissen voor Verbinding	WF-2018/187088	3.011.725		3.011.725	
Verbinding rond Sud Ie; (Súd Ie (recreatief))	WF-2018/187543	9.391.145	833.500,00	10.224.645	
Ontwikkeling 20 MW Elektorlyse	WF-2018/188422	4.500.000		4.500.000	
Demo-project gecombineerde restwamteleiding bio-economie	WF-2018/188436	1.865.441		21.973	-1.843.500,00
Groene chemie uit CO2 en zonlicht	WF-2018/188692	1.066.265		1.066.265	-
Waddentools Wij en wadvogels	WF-2019/196243	7.912.140	495.550,00	8.407.690	
Waddentools Swimway Waddenzee	WF-2019/196785	3.598.750		3.598.750	
De volgende stap in getijdenenergie: demonstratie Tidalkite	WF-2019/196800	2.267.576	766.397,00	3.033.973	
Ruim Baan voor Vissen 2	WF-2019/200914	12.794.549	4.356.122,00	17.150.671	
De donkerte van het Waddengebied	WF-2019/202808	1.502.816	20.009,00	1.522.825	
Zoete toekomst	WF-2019/202893	850.000	75.800,00	925.671	-129,00
Holwerd aan Zee: doorbraak voor mens en natuur	WF-2019/203256	8.330.000		8.330.000	
Vitale Kustzone Lauwersmeergebied	WF-2020/203860	8.300.000	4.980.000,00	13.280.000	
Green Shipping	WF-2020/206972	8.000.000		8.000.000	
Oppaad Ians it waad	WF-2020/210157	1.303.822		1.303.822	
Waddengastronomie versterkt Werelderfgoedbeleving	WF-2020/217646	985.834		985.834	
Deelprogramma Beleef Kornwerderzand	WF-2020/217470	6.000.000	4.171.200,00	10.171.200	
Zoet op Zout	WF-2020/209305	1.600.000		1.600.000	
REGAIN	WF-2021/226639	1.217.834		1.217.834	
Nieuwe Waterwerken Zoutkamp	WF-2021/226663	1.856.079	503.915,00	2.359.994	
Onderzoek en ontwikkeling blue energy op de afsluitdijk	WF-2023/250806	4.904.022		4.904.022	
Wij en Wadvogels fase II	WF-2023/261969	3.000.000	352.000,00	3.352.000	
Waakvogels	WF-2023/262536	2.245.711	448.000,00	2.693.711	
Prosit	WF-2024/276393	2.500.000		2.500.000	
Programma Cultuurlandschap	WF-2024/279899	2.967.700		3.500.000	
Programma Gastheerschap	WF-2024/279893	3.347.000		3.347.000	
Project Wad gaat om	WF-2024/277382	3.263.200		3.263.200	
Totaal		193.389.956	26.188.486	212.607.176	-7.503.566

Bovenstaande tabel gaat over de toegekende majeure projecten, dit zijn begrotingssubsidies. Per begrotingsjaar 2024 is een herstelactie gedaan. Tot en met 2023 werd de last van meerjarige majeure projecten op basis van het kasritme genomen. Ten behoeve van de overzichtelijkheid in deze begroting en jaarstukken wordt nu per majeur project bij de verleningsbeschikking de volledige last genomen.

Een toelichting op de majeure projecten kunt u vinden op de [website](#) van het Waddenfonds.



Capaciteit Uitvoeringsorganisatie Waddenfonds

De organisatiekosten bedragen in principe maximaal 5% van het gemiddelde van de rijks(jaar)dotaties tot en met 2026 (het einde van de looptijd van het Waddenfonds is tot en met 2027). Daarbij is afgesproken dat er prudent met de beschikbare ruimte voor bedrijfsvoeringskosten wordt omgegaan.

Per 2018 zijn voor bedrijfsvoering extra middelen uitgetrokken. Met de vaststelling van de begroting 2020 is ingestemd met een tijdelijke verhoging à € 500.000 voor de jaren 2020, 2021 en 2022. Met de 6e begrotingswijziging 2020 is ingestemd met een verhoging van € 350.000,- (bij elkaar opgeteld een verhoging van € 850.000,-) en in totaal € 2.6 miljoen, dit is 7,4%. Met het vaststellen van de begroting 2024 hebben de drie Provinciale Staten besloten deze verhoging van de organisatie-/bedrijfsvoeringskosten te continueren tot en met 2027.

De dekking à € 850.000,- vindt plaats vanuit de algemene reserve. Mocht blijken dat er minder middelen nodig zijn voor de organisatie, dan vloeien deze middelen terug naar de Algemene Reserve.

Renteopbrengsten

Met ingang van 2014 worden de geldmiddelen die nog niet direct uitbetaald hoeven te worden op grond van de Wet Schatkistbankieren, verplicht bij het Ministerie van Financiën gestald. Het grootste gedeelte van de tijdelijk overtollige geldmiddelen wordt op rekening-courant bij het Agentschap van Financiën aangehouden. De rentevergoeding hierop is gebaseerd op ESTR. Dit staat voor Euro Short term rate en is de rente waartegen gemiddeld genomen overnight en zonder onderpand liquiditeiten zijn geleend in de eurogeldmarkt. De ESTR is vanaf medio september 2022 weer boven de 0% uitgekomen en sindsdien wordt er door het Agentschap weer rente vergoed over rekening-courant tegoeden. Voorzichtigheidshalve hebben wij in deze begroting voor 2025 rente-inkomsten opgenomen van 5,5 mln. Voor de begroting van 2026 en verder is er een inschatting gemaakt. Let wel, mocht er iets gebeuren waardoor de rente naar 0 gaat dan zijn er geen rentebaten voorzien.

Prognose rentebaten Waddenfonds 2025				
van	tot	Gemiddelde hoofdsom	Gemiddelde rente	Geschatte rentebaten
1-1-2025	31-12-2025	204	2,72%	5.548.775

In de geactualiseerde begroting 2025 is 2.72 % als gemiddelde rentevergoeding rekening courant schatkistbankieren 2025 aangehouden, er is geen rekening gehouden met verdere rentestijgingen of rentedalingen omdat die nog te onzeker zijn.

Veranderingen

Inzet grootste deel algemene reserve van € 25,7 miljoen

Het Waddenfonds heeft een algemene reserve waarvan het grootste deel van € 25,7 miljoen in 2021 door het dagelijks bestuur is gereserveerd in afwachting van een voorstel over nadere verdeling van deze middelen tussen thematische en majeure projecten. In december 2022 heeft het Waddenfonds een brief aan Provinciale Staten gestuurd waarin aangegeven is dat een noodzaak om tot een verdelingsvoorstel te komen nu ontbreekt. Gelijktijdig met de behandeling van de Begroting 2025 worden de Staten in de gelegenheid gesteld om een zienswijze te geven op de 3e begrotingswijziging 2024, die ziet op de voorgestelde ontschottingen om de € 25,7 miljoen toe te voegen vanuit de Algemene reserve aan de reserve Majeure projecten.

Hiermee worden de resterende middelen per begrotingsjaar 2024 van het Waddenfonds anders verdeeld en daarmee wordt de verdeling tussen twee derde en een derde losgelaten. Op deze manier verwachten wij te komen tot een bestedingsruimte die het meest effectief bijdraagt aan de realisatie van de geformuleerde doelen in het Waddengebied.



Proefevaluatie van de systematiek monitoring en evaluatie (SME)

In 2020 is het Waddenfonds gestart met het operationaliseren van de SME-systematiek, waarbij de focus ligt op outcome monitoring. Er is onder meer een lijst met outcomeindicatoren opgesteld en vastgesteld. In 2021 zijn in samenwerking met het Investeringskader Waddengebied streefwaarden voor 2026 opgesteld. Eind 2024/ begin 2025 is in samenwerking met deskundigen een eerste evaluatie gehouden om proef te draaien met de ontwikkelde monitorings- en evaluatiesystematiek. Het doel van de proefevaluatie is testen of de systematiek monitoring en evaluatie (SME) werkt zoals beoogd en de daarin genoemde data beschikbaar, ontsloten en toegankelijk zijn. Op basis van deze bevindingen kunnen (eventueel) aanbevelingen opgesteld worden voor verdere aanpassing van de indicatorenset ter verbetering van de evaluatie die voor 2027 staat gepland.

Rechtmatigheidsverantwoording

In september 2023 is de Kadernota rechtmatigheid 2023 Commissie BBV gepubliceerd en in werking getreden. Deze wijziging is onderdeel van het Wetsvoorstel versterking decentrale rekenkamers. Deze kadernota regelt dat gemeenten, provincies en GR-en per verslagjaar 2023 in de jaarrekening verantwoording moeten afleggen over de rechtmatigheid van het gevoerde bestuur. Voorheen werd de rechtmatigheidscontrole volledig door de accountant gedaan op basis van negen rechtmatigheidscriteria. De accountant beperkt zich nu tot een oordeel over de getrouwheid van de jaarrekening. Per boekjaar 2023 moet het dagelijks bestuur zelf de rechtmatigheidsverantwoording over 3 van de 9 rechtmatigheidscriteria afleggen als bijlage in de jaarrekening volgens een verplicht model van de commissie BBV. In dit verplichte model worden eventuele onrechtmatigheden genoemd en in de paragraaf bedrijfsvoering verder toegelicht.

Afronding Waddenfonds

Het Waddenfonds is eindig. In 2026 wordt de laatste jaardotatie van € 28.878 miljoen van het Rijk ontvangen. In de Gemeenschappelijke Regeling staat dat de regeling eindigt op 1 januari 2028. Tot en met 2027 bestaat het Waddenfonds in volle omvang en moet (in beginsel) aan alle (wettelijke) verplichtingen die gelden voor het openbaar lichaam worden voldaan.

De projecten die tot en met 2027 worden toegekend zullen een beheerperiode hebben tot naar verwachting uiterlijk 2033. Dit vraagt doordinking en besluiten wat dit voor de organisatie van het Waddenfonds betekent. In 2025 wordt verder gewerkt aan plan over de afronding van het Waddenfonds.

Er zal vanuit het Waddenfonds meegewerkt worden aan een uitwerking van het ABD Topconsult rapport over de bekostiging van de opgave van het Waddengebied. Deze uitwerking kan gevolgen hebben voor de toekomst van het Waddenfonds, mochten er na 2028 nieuwe middelen komen die in het gebied ingezet mogen worden. In paragraaf 5.4 Weerstandsvermogen wordt hier nader op ingegaan.

Bij uitzondering toestaan voor besluitvorming IKW-WF-beschikkingen in 2027

Het Waddenfonds is een tijdelijke gemeenschappelijke regeling tot 1 januari 2028. Tot 2023 is de inzet vanuit het Waddenfonds om de laatste besluiten over subsidieverlening in 2026 te nemen. In 2027 wordt het Waddenfonds afgerond. We zien echter dat de huidige Waddenfonds projecten vaak veel voorwerk vragen vanwege de integrale planvorming. Als blijkt dat in het integraal proces nog zaken lopen die in 2026 belangrijk zijn voor de aanvraag en het zijn projecten die een grote bijdrage leveren aan de Waddenfonds doelen, dan zou subsidieverlening in 2027 plaats kunnen vinden. De stuurgroep Waddenprovincies heeft in haar vergadering van 20 oktober 2023 het Waddenfonds geadviseerd om bij uitzondering subsidiebeschikkingen van IKW-WF-beschikkingen in 2027 toe te staan. Wat dit betekent voor de afronding van het Waddenfonds zal inzichtelijk gemaakt worden.



4 Financiële actualisatie

De geschiedenis van het Waddenfonds is te verdelen in drie perioden. Tot 1 januari 2012 was het Rijk verantwoordelijk voor de uitvoering van het Waddenfonds. Tussen 1 januari 2012 en 30 september 2012 had de provincie Fryslân de verantwoordelijkheid voor de begeleiding van uitvoering/monitoring van de lopende projecten. Met ingang van 1 oktober 2012 is deze verantwoordelijkheid overgedragen aan de Gemeenschappelijke regeling (GR) Waddenfonds. Vanaf 1 oktober 2012 werd de GR verantwoordelijk voor zowel de lopende beschikkingen als de door de GR te verstrekken nieuwe beschikkingen. De financiële beheersing en de controle daarop zijn in de 'Financiële Verordening Gemeenschappelijke regeling Waddenfonds', de 'Controle Verordening Gemeenschappelijke regeling Waddenfonds' en de 'Uitvoeringsregeling Treasury' geregeld.

De decentralisatie is verwerkt in de septembercirculaire Provinciefonds 2011. In totaal is er met de decentralisatie een bedrag gemoeid van ruim € 562 miljoen.

Per brief van 6 september 2019 heeft de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties de Tweede Kamer geïnformeerd over het proces rond de beoordeling van de decentralisatie-uitkeringen. Dit naar aanleiding van een rapport van de Algemene Rekenkamer ('Resultaten verantwoordingsonderzoek 2018 Ministerie van BZK', mei 2019). De Algemene Rekenkamer merkt circa een derde van de decentralisatie-uitkeringen aan als onrechtmatig bij het Provinciefonds, omdat daarbij sprake is van voorwaarden aan besteding en verantwoording door decentrale overheden, terwijl de Financiële verhoudingswet deze niet toestaat. Een van de decentralisatie-uitkeringen die het betreft is het Waddenfonds.

Vanaf 1 januari 2021 wordt het beschikbare bedrag in decentralisatie-uitkering (€ 28,878 miljoen) verdeeld over de provincies Fryslân, Noord-Holland en Groningen. Elke provincie ontvangt 1/3 deel. Door deze aanpassing in de verdeling wordt verzekerd dat de betalingen rechtmatig plaatsvinden. Deze gewijzigde afspraken zijn vastgelegd in een addendum op het 'Bestuursakkoord Decentralisatie Waddenfonds'.

Op grond van het Bestuursakkoord is het volgende betalingsritme voor de decentralisatie bepaald:

bedragen x € 1.000		
2011	33.000	
2012	28.878	
2012	66.491	overheveling middelen i.v.m. beschikkingen voorgaande jaren
2013	36.824	
2014	38.690	
2015	40.499	
2016 t/m 2026	28.878	Jaarlijks

Het budget voor 2025 bedraagt € 34.427.000,-- (dit bedrag bestaat uit de Rijksdotatie 2025, € 28.878.000,-- en een verwachte bate aan rente-inkomsten van € 5,5 miljoen).

De overlopende passiva (eerder aangegane subsidieverplichtingen) bedragen per 31 december 2024 € 158.866.890 en zijn toereikend voor verplichtingen per 1 januari 2025.

De algemene reserve bedraagt 31 december 2024, ongeveer € 13,1 miljoen. Rekening houdende met het weerstandsvermogen van € 5,8 miljoen en de onttrekking t.b.v. de bedrijfsvoeringskosten 2025 - 2026 à € 850.000 per jaar bedraagt de vrije algemene reserve per 31 december 2024 € 5,6 miljoen.



5 Paragrafen

5.1 Inleiding

In het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is bepaald dat in de begroting zeven verplichte paragrafen worden opgenomen, waarin de beleidslijnen zijn vastgelegd met betrekking tot beheersmatige aspecten. Het doel van de paragrafen is om onderwerpen die verspreid in de begroting staan, gebundeld weer te geven. Wanneer een paragraaf niet aan de orde is, wordt dit bij de betreffende paragraaf nader toegelicht.

5.2 Bedrijfsvoering (Uitvoeringsorganisatie inclusief beheerfuncties)

Tot 2018 werd de begroting voor de bedrijfsvoeringskosten opgebouwd op basis van 5% van gemiddelde jaardotaties over de looptijd. Hiermee werd het budget voor bedrijfsvoeringskosten gemaximeerd op € 1,75 miljoen per jaar. Voor zover dit budget niet voor de bedrijfsvoeringskosten wordt ingezet, vloeit het restant aan het einde van het jaar in de algemene reserve. In 2018 en 2019 zijn voor bedrijfsvoering extra middelen uitgetrokken. Ook is met de vaststelling van de begroting 2020, ingestemd met een tijdelijke verhoging à € 500.000 voor de jaren 2020, 2021 en 2022 en met de 6^e begrotingswijziging 2020 is ingestemd met een verhoging van € 350.000,- (bij elkaar opgeteld een verhoging van € 850.000,-). Met de begroting van 2023 is vastgesteld om deze verhoging te continueren tot en met 2026. De bedrijfsvoeringskosten blijven daarmee op € 2,6 miljoen. Voor 2027 is er in de meerjarenbegroting € 1,75 miljoen gereserveerd voor de bedrijfsvoeringskosten. Dit wordt gedekt uit het weerstandsvermogen van € 5,8 miljoen.

Specifiek is de Commissie Kwaliteitstoetsing Waddenfonds (de Kwaliteitscommissie bestaat uit onafhankelijke deskundigen) nog te vermelden. Deze is aangesteld door het algemeen bestuur van het Waddenfonds en adviseert het algemeen bestuur. Het betreft vijf leden. De vergaderfrequentie is begroot op vijf keer per jaar.

Aanvullend wordt de adviescommissie van deskundigen genoemd die betrokken wordt bij thematische openstellingen in het geval er van de tendersystematiek gebruikt wordt gemaakt. Zie overigens paragraaf 6.2.2

Rechtmatigheidsverantwoording per 2023

Per boekjaar 2023 moet het dagelijks bestuur zelf de rechtmatigheidsverantwoording over 3 van de 9 rechtmatigheidscriteria afleggen - dat zijn de criteria 7 t/m 9 - in de jaarrekening volgens een verplicht model van de commissie BBV. In het verplichte model worden eventuele onrechtmatigheden genoemd en in deze paragraaf verder toegelicht.

Geconstateerde afwijkingen bij de jaarrekening 2024 per budget:

Waardevermindering en vorderingen

In dit budget zijn twee bedragen opgenomen.

Voor het project “Vergroten en versterken van het cultuurhistorisch toerisme op Vlieland” is een voorziening getroffen van € 24.615,-. Er is bezwaar aangetekend tegen de vaststelling van het project. In overleg met bezwaarmaker is de procedure op on-hold gezet. Er is in januari 2025 een gesprek met bezwaarmaker gevoerd over het bezwaar. De uitkomsten van dit gesprek zijn dat bezwaarmaker € 140.000 in januari 2025 overgemaakt is aan het Waddenfonds. Bezwaarmaker is door Waddenfonds gevraagd al dan niet om het bezwaar in te trekken en om het restant nog over te maken aan. De vordering is daarom voor € 24.615,- ten behoeve van de jaarrekening voorzichtigheidshalve voorzien.

Voor het project AHPD is in de jaarrekening 2023 een voorziening getroffen van € 428.824,-. Het Waddenfonds heeft op 9 december 2022 de subsidiebeschikking van het project Demonstratie AHPD Ameland vastgesteld op €1.059.778. Hetgeen betekent dat onder verrekening van de reeds uitgekeerde voorschotten € 428.824,- terug betaald moet worden. Er is tegen dit besluit bezwaar ingediend. In juli 2023 heeft de bezwaarschriftencommissie het Waddenfonds in het gelijk gesteld. Het dagelijks bestuur heeft op 20 september 2023 dit besluit overgenomen en heeft het terugvorderingstraject ingezet. De aanvrager heeft via de Rechtbank beroep aangetekend op het



besluit op bezwaar. De rechtbank kan desgevraagd (bij de opmaking van de jaarrekening) nog geen datum noemen voor de zitting.

Mei 2024 er is een overeenkomst getekend met een incassobureau om het dwangbevel uit te voeren, conform DB besluit. Het dwangbevel is afgegeven. De aanvrager heeft hiertegen verzet aangekondigd. Met het incassobureau worden de vervolgstappen besproken.

Bij de opmaking van het jaarverslag zijn deze middelen nog niet terugbetaald en is de vordering ten behoeve van de jaarrekening voorzien.

Organisatiekosten:

In 2024 zijn de organisatiekosten lager uitgevallen dan begroot en conform de gemaakte afspraken vloeit het overgehouden bedrag middels het positieve resultaat terug naar een door het bestuur te bestemmen resultaat.

Ontwikkelbudget en monitoring:

Het ontwikkelbudget en monitoring is slechts ten dele ingezet. De reden dat het ontwikkelbudget een onder uitputting heeft is omdat er in 2024 minder inzet van externen gebruik is gemaakt voor bijvoorbeeld extra werk of een verkenning. Wat betreft monitoring, eind 2024 is de proefevaluatie van start gegaan, in 2025 wordt hier verder aan gewerkt.

5.3 Financiering

De financiering van de subsidies vindt plaats op basis van de gedecentraliseerde middelen die door het Rijk via het Provinciefonds jaarlijks worden gedoteerd. Voor de periode 2012 tot en met 2026 betreft dit een totaalbedrag van € 562 miljoen. De GR heeft geen leningenportefeuille. De renterisiconorm is derhalve niet van toepassing voor de GR.

		(bedragen x € 1.000)
Omvang kasgeldlimiet		Begroot
1 Toegestane kasgeldlimiet		
in procenten van de grondslag		8,2%
in een bedrag		2.843
2 Omvang vlottende korte schuld		0
Opgenomen gelden korter dan 1 jaar		
Schuld in rekening-courant		
Gestorte gelden door derden korter dan 1 jaar		
Overige geldleningen, niet zijnde vaste schuld		
3 Vlottende middelen	(per 1-1-2025)	208.337
Contante in kas		0
Tegoeden in rekening-courant		0
Overige uitstaande gelden korter dan 1 jaar		
4 Toets kasgeldlimiet		
Totaal netto-vlottende schuld (2-3)		-208.337
Toegestane kasgeldlimiet		2.843
Ruimte (+) c.q. overschrijding (-)		+ 205.494

De geldmiddelen die niet direct nodig zijn voor de financiering van de subsidieprojecten en/of de bedrijfsvoering zijn op grond van de Wet Schatkistbankieren per 20 december 2013 verplicht bij het Ministerie van Financiën ondergebracht. Overigens is de Uitvoeringsregeling Treasury van toepassing. De regeling is door het dagelijks bestuur vastgesteld in zijn vergadering van 17 december 2015 en vindt zijn basis in de Financiële Verordening Waddenfonds (voor het laatst vastgesteld op 13 december 2024).



5.4 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen geeft de mate aan waarin de GR Waddenfonds in staat is om financiële risico's op te vangen zonder dat wijziging van beleid noodzakelijk is. In de werkwijze voor de subsidies worden beschikte subsidies tevens gereserveerd als verplichtingen in het jaar waarin de beschikking is verstrekt, waarmee de uitgaven één op één lopen. Door met indicatieve subsidieplafonds te werken kan het bestuur sturing houden en een programma voor dat jaar limiteren.

Er bestaat echter wel de kans dat een subsidieaanvrager een bezwaar- of beroepsprocedure instelt tegen de afwijzing van een aanvraag of tegen de condities waaronder een aanvraag is beschikt. Hierover wordt geadviseerd door de onafhankelijke commissie rechtsbescherming. Om een eventuele honorering van bezwaar- en beroepschriften te kunnen dekken wordt 20% van het gedecentraliseerde jaarbudget als weerstandsvermogen aangehouden. Voor de berekening van het weerstandsvermogen wordt het jaarbudget vanaf 2017 van ongeveer € 29 miljoen gehanteerd. Hiermee is het weerstandsvermogen op € 5,8 miljoen berekend. Dit bedrag wordt binnen de algemene reserve afgezonderd van de vrij aanwendbare middelen.

Indien en voor zover door het dagelijks bestuur een (positieve) beslissing op bezwaar volgt, dan wel een beroepsprocedure tot een uitkering van een bedrag aan middelen gaat leiden, wordt een dergelijk bedrag ten laste van het toereikend jaarresultaat gebracht. Mocht het jaarresultaat niet toereikend zijn, zal voorgesteld worden hiertoe de algemene reserve in te zetten. Zo nodig zal een dergelijk besluit de procedure van een begrotingswijziging doorlopen.

In het uit te werken plan om tot afronding van het Waddenfonds te komen wordt het weerstandsvermogen betrokken. De organisatie zal in 2027 in de huidige vorm doorwerken en dat in 2027 nog projecten verleend kunnen worden. Het weerstandsvermogen kan hier (deels) voor worden ingezet. In deze begroting is in de meerjarenbegroting voor het jaar 2027 € 2,6 miljoen uit het weerstandsvermogen gereserveerd voor bedrijfsvoeringskosten.



Financiële kengetallen Gemeenschappelijke Regeling Waddenfonds			
1A. Netto schuldquote			
(bedragen x € 1.000)			
<i>Bij jaarrekening ultimo jaar</i>	<i>jaarrekening 2024</i>	<i>Begroting 2025</i>	<i>Begroting 2026</i>
A. Vaste schulden (cf. art. 46 BBV)	-	-	-
B. Netto vlottende schuld (cf. art. 48 BBV)	335	700	700
C. Overlopende passiva (cf. art. 49 BBV)	158.867	150.663	140.463
D. Financiële activa (cf. art. 36 lid d, e en f)	-	-	-
E. Uitzettingen < 1 jaar (cf. art. 39 BBV)	208.337	200.000	185.000
F. Liquide middelen (cf art. 40 BBV)	26	10	10
G. Overlopende activa (cf. art. 40a BBV)	1.739	1.250	1.000
H. Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV (excl. mutaties reserves)	36.914	35.696	33.533
Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%	-138%	-140%	-134%
Toelichting: een negatieve schuldquote geeft aan dat er per saldo sprake is van een overschot aan middelen.			
Aangezien het Waddenfonds alleen middelen besteedt die ze ontvangt van het Rijk in het kader van het Bestuursakkoord Decentralisatie Waddenfonds en de provincies geen middelen beschikbaar stellen, zal het Waddenfonds niet meer geld uitgeven dan dat ze uiteindelijk van het Rijk zal ontvangen.			
1B. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen			
(bedragen x € 1.000)			
<i>Bij jaarrekening ultimo jaar</i>	<i>jaarrekening 2024</i>	<i>Begroting 2025</i>	<i>Begroting 2026</i>
A. Vaste schulden (cf. art. 46 BBV)	-	-	-
B. Netto vlottende schuld (cf. art. 48 BBV)	335	700	700
C. Overlopende passiva (cf. art. 49 BBV)	158.867	150.663	140.463
D. Financiële activa (cf. art. 36 lid b, c, d, e en f)	-	-	-
E. Uitzettingen < 1 jaar (cf. art. 39 BBV)	208.337	200.000	185.000
F. Liquide middelen (cf art. 40 BBV)	26	10	10
G. Overlopende activa (cf. art. 40a BBV)	1.739	1.250	1.000
H. Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV (excl. mutaties reserves)	36.914	35.696	33.533
Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%	-138%	-140%	-134%
Toelichting: een negatieve schuldquote geeft aan dat er per saldo sprake is van een overschot aan middelen.			
De quote is hetzelfde als bij 1A, het Waddenfonds verstrekt tot op heden geen leningen.			
2. Solvabiliteitsratio			
(bedragen x € 1.000)			
<i>Bij jaarrekening ultimo jaar</i>	<i>jaarrekening 2024</i>	<i>Begroting 2025</i>	<i>Begroting 2026</i>
A. Eigen vermogen (cf. art. 42 BBV)	51.777	50.000	45.000
B. Balanstotaal	211.119	201.763	186.513
Solvabiliteit (A/B) x 100%	25%	25%	24%
Toelichting:			
Hoe hoger de solvabiliteit van een onderneming, hoe gezonder het bedrijf. Een solvabiliteitsratio van 25% – 40% wordt als gezond gezien. Het Waddenfonds is een tijdelijke regeling tot en met het jaar 2026 die tot doel heeft de middelen van het Waddenfonds te besteden in de Waddenprovincies. Aan het eind van de regeling zal de solvabiliteit de 0% naderen.			



3. Kengetal grondexploitatie			
Niet van toepassing bij GR Waddenfonds			
4. Structurele exploitatieruimte			
(bedragen x € 1.000)			
<i>Bij jaarrekening ultimo jaar</i>	<i>jaarrekening 2024</i>	<i>Begroting 2025</i>	<i>Begroting 2026</i>
A. Totale structurele lasten	115.472	46.817	31.785
B. Totale structurele baten	36.914	34.225	32.035
C. Totale structurele toevoegingen aan de reserves	45.345	-	-
D. Totale structurele onttrekkingen aan de reserves	126.735	12.591	250
E. Totale baten	163.649	46.816	31.785
Structurele exploitatieruimte ((B-A)+(D-C))/E x 100%	2%	0%	0%
Toelichting:			
De structurele exploitatieruimte geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte binnen de jaarrekening is.			
5. Belastingcapaciteit			
Niet van toepassing bij GR Waddenfonds			

5.5 Onderhoud kapitaalgoederen

In de paragraaf kapitaalgoederen dient inzicht te worden gegeven in het onderhoudsprogramma van de kapitaalgoederen (zoals wegen, gebouwen en openbare ruimte), de financiële consequenties en de vertaling hiervan in de begroting. Deze paragraaf is voor de GR Waddenfonds niet van toepassing.

5.6 Grondbeleid

Deze paragraaf is niet van toepassing.

5.7 Lokale Heffingen

Deze paragraaf is niet van toepassing.

5.8 Verbonden partijen

Verbonden partijen zijn vennootschappen, stichtingen of verenigingen waarin de GR Waddenfonds deelneemt of anderszins samenwerkt. Deze zijn niet aan de orde.



6 Financiële begroting.

6.1 Recapitulatie programmabegroting en meerjarenperspectief

bedragen x € 1.000

Programma	Realisatie 2024			Geactualiseerde begroting 2025			begroting 2026			begroting 2027		
	lasten	batens	saldo	Lasten	batens	saldo	lasten	batens	saldo	lasten	batens	saldo
1. Subsidies thema's/programma's												
budgetten thema's/programma's	9.994		-9.994	21.870	-	21.870	9.028		-9.028	0		0
budget majeure projecten	0		0	22.049	-	22.049	20.666		-20.666	2.689		-2.689
Majeure projecten	101.692		-101.692	-		-	0		0	0		0
Waardevermindering vorderingen	25		-25	-		-						
vrijval voorzieningen	-2.070		2.070	-		-		p.m.			p.m.	
budget kennishuishouding	3.328		-3.328	100	-	100	100		-100	716		-716
budget monitoring	23		-23	100	-	100	100		-100	100		-100
ontwikkelbudget	120		-120	300	-	300	300		-300			0
			0			-			0			0
2. Bedrijfsvoering												
bedrijfsvoering	2.361		-2.361	2.600	-	2.600	2.600		-2.600	2.600		-2.600
						-			0			0
						-			0			0
3. Algemene dekkingsmiddelen												
gedecentraliseerde middelen Rijk		28.878	28.878		28.878	28.878		28.878	28.878			0
renteopbrengsten		8.036	8.036		5.549	5.549		4.166	4.166		2.689	2.689
						-						
Saldo van baten en lasten	115.472	36.914	-78.558	47.018	34.427	-12.592	32.794	33.044	250	6.105	2.689	-3.416
Mutatie algemene reserve		34.750	34.750	-	250	-250		-250	-250		3.416	3.416
Mutatie overloop bestemmingsreserve		-5.034	-5.034		12.842	12.842			0			0
Mutatie Reserve Majeure projecten		51.674	51.674			-	0		0	0		0
Totaal saldo	115.472	118.303	2.832	47.018	47.018	-	32.794	32.794	0	6.105	6.105	0

bedragen x € 1.000

Programma	begroting 2028			begroting 2029			begroting 2030		
	lasten	batens	saldo	lasten	batens	saldo	lasten	batens	saldo
1. Subsidies thema's/programma's									
budgetten thema's/programma's			0			-			0
budget majeure projecten			0			-			0
Majeure projecten			0			-	0		0
budget kennishuishouding			0			-			0
budget monitoring	100		-100			-			0
ontwikkelbudget			0			-			0
2. Bedrijfsvoering									
bedrijfsvoering	2.600		-2.600	2.600		-2.600			0
3. Algemene dekkingsmiddelen									
gedecentraliseerde middelen Rijk		0	0		-	-			0
renteopbrengsten		2.300	2.300		1.800	1.800		1.200	1.200
Saldo van baten en lasten	2.700		-400	2.600		-800	0	1.200	1.200
Mutatie algemene reserve		400	400		800	800			0
Mutatie overloop bestemmingsreserve			0			-			0
Mutatie Reserve Majeure projecten	0		0	-		-	0	0	0
Totaal saldo	2.700	400	0	2.600	800	-	0	1.200	1.200



6.1.1 Begrotingsprogramma Subsidiethema's en -programma's

Budgetten thema's/programma's

Voor het jaar 2025 is een bedrag van € 25,5 miljoen beschikbaar voor subsidiëring en financiering van projecten. Op basis van het Uitvoeringskader Waddenfonds 2021-2027 en Uitvoeringsprogramma Waddenfonds 2021-2027 worden middelen gekoppeld aan de uitvoering van het Investeringskader en zal het dagelijks bestuur van het Waddenfonds subsidieplafonds voor thematische openstellingen vaststellen, uiteraard binnen het met deze begroting vast te stellen budget voor thema's en de uitgangspunten 50% voor ecologie en 50% voor economie.

Naast de reguliere subsidieverlening via 'molenaarsprincipe' en/of tenders voor thematische openstellingen en voor lokale innovaties worden Waddenfondssubsidies ingezet voor 'majeure projecten'. Majeure projecten leveren een substantiële bijdrage aan het doelbereik van het Waddenfonds. Dergelijke aanvragen kunnen een subsidieomvang aannemen die de jaarlijks beschikbare subsidiebudgetten benaderen of overschrijden. Om subsidies te kunnen toekennen op grond van het Investeringskader is in technisch-financiële zin een stelsel ontwikkeld (door Waddenprovincies in de GR en door het algemeen bestuur uitgewerkt in de Financiële Verordening en Nota Toelichting Begroting) waarmee de verplichtingen meerjarig kunnen worden gespreid, gekoppeld aan het kasritme van de uitvoeringsfasen. Zie ter toelichting paragraaf 3.2.

In beginsel is 2/3 (16,5 miljoen) van het jaarlijkse subsidiebudget inzetbaar voor majeure projecten. In 2016, 2019, 2020 en 2021 zijn er besluiten genomen die ook een toekomstige reservering op dit budget hebben gelegd. Die besluiten zijn in het (meerjaren)overzicht verwerkt. Voor de reguliere subsidieverlening is 1/3 van de jaarlijks beschikbare middelen (ruim 9 miljoen per jaar) beschikbaar.

Bedragen x € 1.000	2025	2026
Subsidies o.b.v. molenaars principe of tenders	9028	9028
Subsidiëring grote projecten (meerjarig)	16.500	16.500
Totaal	<u>25.528</u>	<u>25.528</u>

Duurzame kennishuishouding

Hoofddoelstelling 4 bevat de opdracht aan het Waddenfonds om te investeren in duurzame kennishuishouding. In de tijd dat het Waddenfonds onder Rijksverantwoordelijkheid viel, is bij ministeriële regeling geld beschikbaar gesteld voor de onafhankelijke kennisinstelling Waddenacademie. De financiering hiervan liep per juli 2014 af. De Waddenprovincies hebben de wens uitgesproken dat de financiering van de Waddenacademie voortgezet wordt in de vorm van een budgetsubsidie vanuit het Waddenfonds. Tot en met 2021 is daaraan voldaan door een budgetsubsidie van € 1,2 miljoen aan de Waddenacademie te verstrekken. In 2021 is de duurzame kennishuishouding ondergebracht bij het Bestuurlijk Overleg Waddengebied. Onder paragraaf 3.2 is dit nader toegelicht. In januari 2024 heeft de Waddenacademie een meerjarenbeschikking 2024-2026 ontvangen voor 3,3 miljoen.

Voor het programma NWO is er voor 2025 0,1 miljoen gereserveerd.

Budget monitoring

Evenals in eerdere begrotingen voorziet de begroting in een budget monitoring. Dit budget wordt ingezet voor de implementatie en verdere ontwikkeling van de monitoring- en evaluatiesystematiek (SME genaamd). De SME is nu zo ver doorontwikkeld dat er indicatoren en streefwaarden zijn ontwikkeld. Inmiddels wordt er actief met dit systeem gewerkt. De komende jaren wordt de systematiek verder ontwikkeld waarbij het wel van belang is te realiseren dat het Waddengebied een open systeem is waar veel factoren invloed op kunnen hebben. Om die reden is het niet mogelijk om één op één aan de hand van de streefwaarden te bepalen of de programma's/projecten van het Waddenfonds succesvol zijn. Om die reden is onderdeel van de SME altijd een expert judgement. Op deze manier willen we goed in beeld brengen wat de bijdrage is geweest van projecten en wat is veroorzaakt door andere ontwikkelingen.



Ontwikkelbudget

Om tot gedegen subsidieaanvragen te komen is dit budget beschikbaar voor instrumentontwikkeling en om bepaalde complexe situaties te ondersteunen dan wel vooronderzoek, haalbaarheidsonderzoek of coalitievorming te bekostigen. Hiervoor is € 300.000 op jaarbasis geraamd. Vanaf 2022 is er € 100.000 van dit budget begroot om in te zetten voor communicatie.

6.1.2 Begrotingsprogramma Bedrijfsvoering

Uitvoeringsorganisatie en beheerfuncties

In totaal is in 2026 € 2.600.000 beschikbaar.

Personele inzet

De personele inzet bestaat uit personeel dat in vaste dienst dan wel op detacheringsbasis in de uitvoeringsorganisatie werkt. Daarnaast wordt erop ad hoc basis door de Provincie Fryslân specifieke en specialistische kennis geleverd. Er is inmiddels voldoende extra budget beschikbaar gesteld. In paragraaf 3.2 wordt expliciet ingegaan op de hoogte van de extra benodigde middelen.

Huisvesting

Het Huis voor de Wadden wordt door het Waddenfonds gehuurd van Stichting Old Burger Weeshuis. Het huurcontract is in 2024 verlengd en loopt tot 31 december 2027. De Waddenacademie, het Omgevingsberaad Waddengebied en de Beheerautoriteit Waddenzee onderhuren ruimtes van het Waddenfonds.

Externe expertise

De organisatie maakt gebruik van externe (contra) expertise wanneer het niet via de vaste (gedetacheerde) bezetting beschikbaar is, het kennisnetwerk van de beheersorganisatie er niet in kan voorzien of wanneer het buiten de reguliere contracten valt. Het gaat vooral om specialistische expertise op financieel en juridisch gebied.

Beheerorganisatie

Tot 1 september 2014 werd de beheerfunctie door Dienst Landelijk Gebied uitgeoefend. De Provincie Fryslân heeft per september 2014 de beheerfunctie overgenomen. De beheertaak is inmiddels uitgebouwd omdat processen rond beheer, voortgang en verantwoording, eindafrekening en veldinspecties van verstrekte subsidies robuuster worden ingericht. In 2020 is de overeenkomst (DVO) met de Provincie Fryslân verlengd en om deze op het huidige niveau uit te kunnen voeren is dit contract in de begroting van 2023 verlengd tot en met 2026.

Overige organisatiekosten

Onder organisatiekosten vallen onder andere uitgaven voor accountantskosten; huisstijl (formats, briefpapier); digitalisering; telefoonkosten; representatiekosten; kantoorkosten; bestuursvergaderingen (reiskosten, versnaperingen, werkbezoeken); verzekeringen; belastingen e.d.; vacatievergoeding en reiskosten voor de onafhankelijke kwaliteitscommissie en de (deskundigen)adviescommissie.



6.1.3 Begrotingsprogramma Algemene dekkingsmiddelen

Gedecentraliseerde middelen Rijk

Op grond van het Bestuursakkoord ontvangt de GR Waddenfonds voor het jaar 2025 via het Provinciefonds een decentralisatie-uitkering van € 28,878 miljoen.

Rente

Met ingang van 2014 worden de geldmiddelen die nog niet direct uitbetaald hoeven te worden op grond van de Wet Schatkistbankieren, verplicht bij het ministerie van Financiën gestald. Van het ministerie wordt hierop een rentevergoeding ontvangen die gelijkligt aan de Nederlandse staatsrente. Voor het jaar 2025 wordt een bedrag van € 5,5 miljoen geraamd als te ontvangen rente. Op de toename van de renteopbrengsten wordt in paragraaf 3.2 'Algemene financiële en beleidsmatige kaders' nader ingegaan.

Vrijval overlopende passiva door vrijval projecten

Soms vallen er bij het vaststellen van de definitieve subsidiebeschikking van een project middelen vrij, bijvoorbeeld doordat de subsidiabele kosten van het project lager uitvallen of doordat het project geen doorgang heeft gevonden. In dergelijke gevallen worden de vrijgevallen middelen aan de algemene dekkingsmiddelen toegevoegd tenzij het bestuur anders besluit.

6.1.4 Resultaatbestemming

In beginsel valt het jaarresultaat toe aan de algemene reserve. Vanaf de jaarrekening 2021 is het rekeningsaldo toegevoegd aan het budget thematische openstelling. In de voorgaande hoofdstukken 3 en 6 is uitgebreid ingegaan op de aanwending en besluitvorming over deze reserve.

6.2 2027 en verder

Voor 2027 geldt er een ander perspectief op de begroting, de GR stopt per 1-1-2028 en er zal in 2027 geen rijksdotatie meer ontvangen worden. De bedrijfsvoeringskosten zijn in 2027 begroot op € 2.600.000 en zullen gedekt worden uit het weerstandsvermogen. Voor 2028 en 2029 zijn bedrijfsvoeringskosten begroot. Dit is gedaan omdat er naar verwachting is er nog wel inzet nodig bij afronding van het fonds. De komende jaren zal duidelijk worden wat de benodigde middelen zullen zijn. Voor 2028 en verder zal het Waddenfonds alleen nog projecten beheren en niet meer subsidiëren. Het betekent dat er minder uitvoeringscapaciteit nodig is.

Financieel gezien gelden voornamelijk de volgende jaarschijven (Rijksdotaties) die aan het Waddenfonds zullen worden toegevoegd:

2026	:	€ 28.878.000,-
------	---	----------------



6.3 Geprognotiseerde balans

Het ministerie van BZK heeft per brief in december 2020 gevraagd om een geprognotiseerde balans op te nemen in de begroting. Deze balans geeft aan hoe de inkomsten en uitgaven voor 2025 en verder verwacht worden. Dit is verwerkt in onderstaande balans.

Bedragen x € 1.000	Realisatie		Geprognotiseerde balans				
	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Activa							
Financiële vaste activa							
Vlottende activa							
Vooruitbetalingen	3	3	3	3	3	3	3
Uitzettingen korter dan één jaar	208.336	200.000	185.000	140.000	90.000	60.000	20.000
Overige vorderingen	1.015	500	500	500	500	500	500
Liquide middelen	26	10	10	10	10	10	10
Overlopende activa	1.739	1.250	1.000	650	700	400	250
Totaal activa	211.119	201.763	186.513	141.163	91.213	60.913	20.763
Passiva							
Vaste passiva							
Eigen vermogen	51.917	50.000	45.000	40.000	15.000	5.000	-
Vlottende passiva							
Vlottende schuld	334	700	700	700	700	700	200
Overlopende passiva: Nog te betalen subsidies	158.867	150.663	140.463	100.113	75.013	54.713	20.063
Facturen onderweg	1	400	350	350	500	500	500
Totaal passiva	211.119	201.763	186.513	141.163	91.213	60.913	20.763



7 Bijlage 1

Overzicht toegekende majeure projecten

Beschikte projecten	WF-nummer	Beschikt bedrag	Covid-opphoging	Totaal verleende cq vastgestelde subsidie	Vrijval op vaststelling	Betaald t/m 2024
Tenderregeling garnalenvisserij	mei-21	10.300.000	0	10.300.000	0	10.300.000
Waddencentrum De Nieuwe Afsluitdijk	WF-2016/159615	4.015.650		2.885.050	-1.130.600,00	2.885.072
Marconi Buitendijks, Strand Delfzijl	WF-2016/159618	3.209.708		3.209.708	-	3.209.708
Vismigratie DNA	WF-2016/162209	14.000.000	5.000.000,00	19.000.000		5.258.235
Realisatie Sputstroomcentrale Kornwerderzand	WF-2016/162364	2.803.869		234.000	2.569.869,00	234.000
Vitale kust Eems-Delta	WF-2016/163053	23.647.188	684.011,00	24.331.199		5.527.518
Werelderfgoedcentrum Waddenzee	WF-2018/179123	9.650.000	3.200.000,00	12.850.000		11.538.038
Slow Mill	WF-2018/182249	2.357.839	301.982,00	2.659.821		1.590.312
Green Goods Texel	WF-2018/182258	1.578.800		1.578.800		-
Centrum Gastvrij Schiermonnikoog	WF-2018/182328	1.250.000		1.250.000	-	1.250.000
Programma Vermarkten Werelderfgoed Waddenzee	WF-2018/182434	2.893.500		2.893.500		2.617.511
Groene Waterstof infrastructuur Chemiecluster Delfzijl	WF-2018/187032	1.063.650		1.063.650		-
Pilot Ophogen Landbouwgronden	WF-2018/187047	833.410		833.410		48.331
Waddentools Habitatdiversiteit, waddenmozaïek	WF-2018/187059	4.183.000		4.183.000		3.350.538
Demonstratie AHPD	WF-2018/187074	3.021.733		1.072.267	-1.949.466,00	1.501.091
Vissen voor Verbinding	WF-2018/187088	3.011.725		3.011.725		544.539
Verbinding rond Sud Ie; (Súd Ie (recreatief))	WF-2018/187543	9.391.145	833.500,00	10.224.645		6.901.078
Ontwikkeling 20 MW Elektorlyse	WF-2018/188422	4.500.000		4.500.000		-
Demo-project gecombineerde restwamteleiding bio-economie	WF-2018/188436	1.865.441		21.973	-1.843.500,00	21.973
Groene chemie uit CO2 en zonlicht	WF-2018/188692	1.066.265		1.066.265	-	1.066.266
Waddentools Wij en wadvogels	WF-2019/196243	7.912.140	495.550,00	8.407.690		5.859.128
Waddentools Swimway Waddenzee	WF-2019/196785	3.598.750		3.598.750		131.740
De volgende stap in getijdenenergie: demornstratie Tidalkite	WF-2019/196800	2.267.576	766.397,00	3.033.973		2.427.000
Ruim Baan voor Vissen 2	WF-2019/200914	12.794.549	4.356.122,00	17.150.671		2.665.079
De donkerte van het Waddengebied	WF-2019/202808	1.502.816	20.009,00	1.522.825		1.144.656
Zoete toekomst	WF-2019/202893	850.000	75.800,00	925.671	-129,00	925.671
Holwerd aan Zee: doorbraak voor mens en natuur	WF-2019/203256	8.330.000		8.330.000		218.000
Vitale Kustzone Lauwersmeergebied	WF-2020/203860	8.300.000	4.980.000,00	13.280.000		5.063.309
Green Shipping	WF-2020/206972	8.000.000		8.000.000		273.436
Oppaad Ians it waad	WF-2020/210157	1.303.822		1.303.822		308.458
Waddengastronomie versterkt Werelderfgoedbeleving	WF-2020/217646	985.834		985.834		680.880
Deelprogramma Beleef Kornwerderzand	WF-2020/217470	6.000.000	4.171.200,00	10.171.200		-
Zoet op Zout	WF-2020/209305	1.600.000		1.600.000		1.196.215
REGAIN	WF-2021/226639	1.217.834		1.217.834		384.979
Nieuwe Waterwerken Zoutkamp	WF-2021/226663	1.856.079	503.915,00	2.359.994		355.759
Onderzoek en ontwikkeling blue energy op de afsluitdijk	WF-2023/250806	4.904.022		4.904.022		1.615.071
Wij en Wadvogels fase II	WF-2023/261969	3.000.000	352.000,00	3.352.000		-
Waakvogels	WF-2023/262536	2.245.711	448.000,00	2.693.711		-
Prosit	WF-2024/276393	2.500.000		2.500.000		-
Programma Cultuurlandschap	WF-2024/279899	2.967.700		3.500.000		183.011
Programma Gastheerschap	WF-2024/279893	3.347.000		3.347.000		-
Project Wad gaat om	WF-2024/277382	3.263.200		3.263.200		-
						-
Totaal		193.389.956	26.188.486	212.607.176	-7.503.566	81.276.601,81



8 Bijlage 2

Overzicht Waddenfondsmiddelen

TOTAAL Waddenfondsmiddelen	107.803.843
Algemene reserve Waddenfonds	
Stand per 31-12-2024	13.145.936
Het weerstandsvermogen	-5.800.000
van AR naar bedrijfsvoering 25	-850.000
van AR naar bedrijfsvoering 26	-850.000
Algemene Reserve per 28-1-2025	5.645.936
Reserve majeure Projecten	Bedrag
Jaar dotaties 2016 tm 2026	182.500.000
Tenderregeling Garnalenvisserij	10.300.000
Bestemming resultaat 2015	10.000.000
Toevoeging uit AR 2018	30.000.000
3e begrotingswijziging 2024 AR naar Majeur	25.700.000
Positief resultaat '23 (rust voor vogels)	667.438
Ontvangen rentebaten 2024	8.036.080
Totaal Budget	267.203.518
Geschatte rentebaten 2025	5.548.800
Geschatte rentebaten 2026 en 2027	6.800.000
Totaal Budget inclusief rentebaten	279.552.318
Beschikte majeure projecten	193.389.956
<i>incl. Tenderregeling Garnalenvisserij</i>	<i>10.300.000</i>
Extra subsidie / Aanvulling Corona	26.188.486
Vrijval op majeure	-7.503.566
Totaal beschikte majeure projecten	212.074.876
Restant reserve	55.128.642
Restant reserve inclusief geschatte rentebaten	67.477.442
Budget Thematische openstellingen	
Jaar dotaties 2025 tm 2026	18.056.000
Restant thematisch budget 2024 (doorgeschoven naar 2025)	215.133
Stuw 23	4.184.507
Stuw 2024	8.090.333
BLI 2024	351.708
Positief resultaat 2024	2.831.584
Beschikbaar tot en met 2026	33.729.265
Organisatiekosten	
Gereserveerd voor organisatiekosten 2025 t/m 2026	3.500.000
van AR naar bedrijfsvoering 25	850.000
van AR naar bedrijfsvoering 26	850.000
TOTAAL organisatiekosten	5.200.000
Kennishuishouding	
Waddenacademie en NWO 2025 t/m 2026	2.300.000
TOTAAL kennishuishouding	2.300.000
Weerstandsvermogen	5.800.000
Organisatiekosten 2027	2.600.000
Waddenacademie 2027	716.000